

STRATEGISK PLAN 2013 – 2016

Stiftelsen Kulturarv utan Gränser (KuG)

STRATEGISK PLAN 2013 – 2016

INNEHÅLL

Vision och uppdrag	4
Vårt arbetsfält – sammanhang och trender	5
Våra mål	7
Vår värdegrund	10
Hållbara metoder och resultat	12
Uppföljning och utvärdering	13

Vision och uppdrag

Stiftelsen Kulturarv utan Gränser (KuG) är en oberoende svensk enskild organisation som arbetar för att rädda och vårda materiellt och immateriellt kulturarv som hotas av krig, naturkatastrofer, vanskötsel, fattigdom eller politiska och sociala konflikter. Vi ser arbetet som en nödvändig del i stärkandet av demokratiska processer och mänskliga rättigheter. KuG är opartisk när det gäller parter i konflikter, men inte neutral när det gäller allas rätt till kulturarv – nu och i framtiden.

KuG arbetar med kulturarv som en aktiv kraft i försoning, fredsbyggande och social och ekonomisk utveckling genom att skapa kapacitet, medvetenhet och möjligheter när det gäller att bevara och rädda kulturarv.

KuG arbetar för jämlikhet, icke-diskriminering, delaktighet, ansvarsskyldighet och öppenhet.

VISION Alla människors rätt att få ta del av, få tillgång till och få delta i kulturarvet.

UPPDRAG Att främja kulturarvet som en rättighet och en resurs. KuG samarbetar med det civila samhället och institutioner på alla nivåer för att stärka fredsbyggande, främja hållbar socioekonomisk och demokratisk utveckling samt förverkligandet av mänskliga rättigheter.

Vårt arbetsfält – sammanhang och trender

Antalet naturkatastrofer och utdragna konflikter i världen ökar, och de blir alltmer komplexa. Detsamma gäller de humanitära behoven.

Många länder i världen, där krig eller efterkrigstillstånd råder, ställs inför stora utmaningar pga stor skadegörelse inte minst mot människans kulturarv. Alltför ofta fråntas olika etniska grupper sin kulturella identitet och sitt kulturarv. Flagranti exempel på detta är kulturmonument tillhörande ”fienden” som har skändats och förstörts. Sådant har skett i många delar av världen och nu senast i Irak, Syrien och Mali. Nationalism är alltför ofta definierat ur ett snävt perspektiv genom sociala konstruktioner av en nationell identitet som exkluderar minoriteters rättigheter.

Varje år drabbas kulturminnesmärken av naturkatastrofer såsom jordbävningar, översvämningar och vulkanutbrott. Klimat- och miljöförändringar såsom miljöförstöring, luft-, vatten- och markföroreningar, avskogning och infrastrukturutveckling påverkar likaledes. När bedömningar av de humanitära behoven genomförs kan dessa kompletteras med analyser av kulturarvets behov av restaurering och integrera detta i återuppbyggnadsfasen i det drabbade området.

Humanitärt bistånd grundar sig på Genèvekonventionerna och andra källor inom internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. Enligt Haagkonventionen ska kulturegendom skyddas i händelse av krig. Rätten till kulturarv är en väsentlig del av de mänskliga rättigheterna.

I många utvecklingsländer har kulturpolitik och kulturstrategier inte integrerats i det bredare politiska, ekonomiska och sociala arbetet. Brist på infrastruktur och en snabbt föränderlig politisk arena skapar instabilitet och hindrar institutionerna från att utveckla den kunskap och kompetens som är nödvändig. De är därför ofta svaga när det gäller förvaltning, skydd och utveckling av kulturarvet. Under dessa omständigheter är plundring av kulturella artefakter ofta ett allvarligt problem, som berövar medborgarna, mänskligheten och eftervärlden dess kultur och historia.

Många konflikter har politiska, kulturella och/eller etniska dimensio-

ner. Det finns ett uppdämt behov av insatser för försoning för att minska risken för ytterligare fientligheter och skapa förutsättningar för att folk och samhällen åter ska kunna leva och arbeta sida vid sida. Det finns många bevis för att arbetet med att återuppbygga, bevara och utveckla historiska miljöer bidrar till att främja fredsbyggande processer, stärka självkänslan och bidra till den socioekonomiska utvecklingen.

KuG är en organisation som överbryggar klyftan mellan mer akuta och kortsiktiga behov till mer långsiktiga, utvecklingsinriktade insatser. KuG är också en organisation som länkar samman organisationer i det civila samhället med myndigheter efter en konflikt. I akuta situationer är det nödvändigt att börja planera mer långsiktigt.

KuG har omfattande erfarenheter av att arbeta i situationer som präglas av spänningar och där de statliga institutionerna är svaga, särskilt när det gäller förvaltning, skydd och utveckling av kulturarv. Bruk och missbruk är möjliga att förutsäga, men inte deras inverkan. Under vår verksamhet på västra Balkan har de väpnade konflikterna upphört, och det har skett en ojämn utveckling mot ökad stabilitet. Ett gemensamt mål för länderna i regionen är att integreras fullt ut i EU.

KuG har arbetat med kulturarvet på västra Balkan och i östra Europa i nästan 20 år. Vi har deltagit i kulturarvsprojekt i Tibet, Turkiet, Indien, Sydafrika och Etiopien. Vår erfarenhet har gett oss en enorm kunskap och kompetens som kan användas i andra internationella sammanhang.

KuG kommer att fortsätta att arbeta på västra Balkan och i östra Europa. Vi utvidgar vår verksamhet till nya geografiska områden. Vi betraktar hot mot kulturarvet som hot mot människor i deras vardag, deras identitet och deras verklighetsförankring – som hot mot både dagens människor och framtida generationer. Vi prioriterar samhällen som drabbats av konflikt, tidigare varit drabbade av konflikt eller som befinner sig i en övergång. Dessutom arbetar vi med samhällen som drabbats av naturkatastrofer, vanskötsel eller som har särskilda behov inom kulturarvsområdet. Vi använder kulturarvet som ett verktyg för att återuppbygga och utveckla samhällen och skapa förtroende mellan människor.

Våra mål

VÅRT ÖVERGRIPANDE MÅL är att förutsättningar och möjligheter för människor att åtnjuta kulturell frihet och kulturell mångfald förbättras och att kulturarv i allt högre grad används som ett verktyg för att främja mänskliga rättigheter, fredsbyggande och demokratisk utveckling.

HUVUDMÅL 1: Att det civila samhället blir mer dynamiskt och att kulturarvsinstitutionerna tar mer ansvar.

För att garantera fred, stabilitet, välbefinnande och rättvisa för alla är det viktigt att bygga upp demokratiska samhällen som respekterar, skyddar och förverkligar de mänskliga rättigheterna. När det gäller kulturarv fastslår den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter att var och en har rätt att delta i kulturlivet och att länderna ska vidta åtgärder för att se till att kultur bevaras. KuG tillämpar en rättighetsbaserad strategi för att stärka myndigheter att uppfylla sina skyldigheter att följa konventionerna om mänskliga rättigheter och kulturarv. KuG ger samtidigt stöd till det civila samhällets organisationer för att utkräva ansvar av dessa nationella institutioner.

- KuG stöder statliga institutioner som skyddar kulturarv genom att tillämpa bästa praxis genom demokratiska och öppna arbetsmetoder.
- KuG främjar samarbete mellan organisationer i det civila samhället och offentliga institutioner.
- KuG stöder organisationer och deras nätverk i det civila samhället och ger stöd i deras roll som väktare, när de slår larm och påverkar beslutsfattare när kulturarv hotas.
- Stöd till grupper i det civila samhället för rätten att delta i och påverka den offentliga sektorns beslutsfattande kring lokalt kulturarv.
- Kulturarv används dels som ett verktyg för att skapa en bättre förståelse för såväl vår gemensamma som vår skilda historia, dels som en byggsten i insatserna för att främja demokratisk utveckling.

- Interkulturell dialog uppmuntras och stöds för att bidra till att skapa förtroende och fred mellan olika grupper i samhällen som är drabbade av konflikter.
- Verksamhet som inbegriper kulturell mångfald som en kreativ och stärkande kraft för fredlig samexistens och respekt främjas. Stöd till personer med funktionsnedsättning, kvinnor och barn integreras i programverksamhet utifrån en given social modell.

HUVUDMÅL 2: Att kulturarv är en uppskattad och utnyttjad social, ekonomisk, kulturell och miljömässig resurs för det civila samhället och de statliga institutionerna på lokal nivå.

Kulturarv används som ett verktyg för social och ekonomisk utveckling, framför allt genom att skapa sysselsättningsmöjligheter, utnyttja lokala resurser och tekniker och stödja miljömässig hållbarhet. Principerna om hållbarhet främjas också i stadsplanering och fysisk planering. Museerna stöds i att bli demokratiska mötesplatser.

- KuG fortsätter att samarbeta med statliga institutioner, det civila samhället och icke-statliga organisationer för att stärka deras kapacitet och samarbete så att de blir en kraft i demokratiseringsprocesserna.
- En ansvarsfull kulturturism utvecklas i framför allt ekonomiskt utsatta områden med fokus på lokalt egenansvar.
- Samarbete med lokalsamhällen gör kulturarv tillgängligt för fler människor.
- Lokala hantverkare utvecklar sina färdigheter när det gäller bevarande, vilket förbättrar deras förmåga att både tillvarata och skapa möjligheter till sysselsättning.
- Den lokala yrkesskickligheten stärks genom deltagande i projekt för restaurering och bevarande.

- Projekt för restaurering och bevarande är beroende av material från lokala källor och därför gynnas också lokala företagsinitiativ med en hållbar etisk grundsyn.
- Aktivt publikengagemang genom tillgängliga tolkningsmetoder utvecklas inom museer och kulturarvsorganisationer med hjälp av yrkesmässig kapacitetsutveckling, vilket leder till ökat samhällsdeltagande.
- KuG stöder länder och lokala myndigheter i genomförandet av EU-lagstiftning eller annan förenlig lagstiftning och politik som rör kulturarv, särskilt när det gäller lokala planeringsprocesser. KuG arbetar för att öka förståelsen hos myndigheter för den roll som kulturarvet kan spela i dessa processer.

HUVUDMÅL 3: Att en bredare professionell yrkeskår inom kulturarvsområdet kan anta utmaningarna att bevara kulturarvet ansvarsfullt i många länder.

KuG ser behovet av fler välutbildade kulturarvsspecialister med teknisk kompetens inom en växande bransch. För att människor ska kunna ta del av kulturarvet måste det skyddas och bevaras. Detta är bara möjligt om det finns en professionell yrkeskår som kan bevara, skydda och förmedla dess värde. Mångfald, deltagande och jämställdhet genomsyrar KuG:s insatser för att stärka kapaciteten.

- Med interkulturell utbildning som bygger på respekt och förståelse för styrkan i mångfalden utvecklar KuG tvärvetenskapliga metoder i restaurering och bevarande av kulturarv.
- Stöd för småskalig kapacitetsutveckling ges till icke-statliga organisationer, museiprojekt, publikationer, offentliga debatter, seminarier om visioner och restaureringsläger.
- Kapacitetsutveckling sker för att stärka kreativ och effektiv förvaltning och tolkning av kulturarvsplatser, (deras användning och bevarande).

- Teoretisk och praktisk utbildning ges i olika tekniker för bevarande, restaurering och museologisk tolkning, vilket minskar beroendet av utländska experter.
- KuG arbetar i en gränsöverskridande interkulturell miljö för att stärka yrkesmässiga partnerskap och bidra till att skapa förtroende och ömsesidig respekt.
- Stärka ny museivetenskap och ekomuseologi så att innovativa strategier för både materiellt och immateriellt kulturarv och deras beröringspunkter främjas.
- Metoder för kapacitetsutveckling som grundar sig på icke-diskriminering används för att stärka ställningen för kvinnor, personer med funktionsnedsättning och andra marginaliserade grupper.
- Regionala och internationella nätverk och partnerskap stärks inom området för materiellt och immateriellt kulturarv.

Vår värdegrund

VI TROR PÅ

- kulturarv som en för mänskligheten gemensam resurs med en inneboende kraft att bidra till positiv samhällsutveckling,
- vikten av kreativa yrkesmässiga partnerskap med lokala, regionala, nationella och internationella organisationer som arbetar för att stärka tillgången och rätten till kulturarv i alla samhällen,
- en starkt roll för civila organisationer i deras roll som väktare och upplysare om kulturarv,
- kulturarvets bidrag till att skapa förtroende och underlätta försoningsprocesser,

- värdet av internationellt samarbete via partner och experter samt vikten av erfarenhetsutbyte och engagemang mellan olika yrkesutövare,
- ett rikt och varierat kulturliv med ett brett deltagande från allmänhetens sida,
- förbindelser som bygger på jämlikhet, respekt, öppenhet och dialog,
- lokalt egenansvar och lokala lösningar,
- hållbarhet och respekt för världens ömtåliga resurser,
- tillgängliga och demokratiska metoder,
- ledningskulturer som präglas av problemlösning och delaktighet.

VI FRÄMJAR

- rättighetshavarnas delaktighet genom att respektera och bygga vidare på samarbetspartners och målgruppens kunskaper, färdigheter och önskan att inleda och aktivt påverka projektprocesser, inriktning och resultat,
- ägandeskap genom att respektera och stärka samarbetspartners lika engagemang och ansvar före, under och efter samarbetet,
- icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män som en grundläggande mänsklig rättighet som vi tillämpar och stöder på alla nivåer i vårt arbete för att skapa varaktig och verklig förändring,
- ansvarstagande genom att åstadkomma resultat på ett ansvarsfullt sätt och genom att hålla fast vid öppenhet och effektiv användning av resurser,
- interkulturell dialog för att skapa förtroende och förståelse,
- miljömässig hållbarhet genom att använda lokal traditionell teknik och förnybara resurser.

Hållbara metoder och resultat

KUG:S STYRKOR ÄR ATT

- vi sammanför folk som tidigare varit i konflikt för att arbeta med kreativa projekt på ett deltagande och demokratiskt sätt, samtidigt som vi på ett konkret sätt bidrar till försoningsprocesser,
- vi arbetar med många olika instrument och metoder som främjar delaktighet, samhörighet och ägandeskap, samtidigt som vi stärker det civila samhället och den institutionella förmågan,
- vi arbetar effektivt och tillämpar ett demokratiskt ledarskap i kombination med kompetent, engagerad, professionell och dynamisk personal,
- vi tillämpar en ledningskultur och ledningsstrategi som står i överensstämmelse med rättighetsbaserade principer, vilket gör att KuG kan tillämpa en mer systematisk rättighetsbaserad strategi som fokuserar på rätten att få ta del av kulturlivet.

FÖRVÄNTADE RESULTAT UNDER STRATEGIPERIODEN

- Regionala nätverk med ökad institutionell och ekonomisk hållbarhet.
- Ökad medvetenhet om värdet av nätverk för kulturarvsarbetare, för institutionell utveckling och samarbete.
- Tillämpning av innovativa metoder när det gäller tolkning och bevarande av kulturarv genom samarbete med lokalsamhällen och tjänstemän.
- Varaktig kunskap, förmåga och förståelse hos lokalsamhällen när det gäller värdet av restaurering/bevarande, utveckling och tolkning av materiella och immateriella kulturarv för sociala, ekonomiska och kulturella ändamål.

- Varaktig kunskap och kapacitet inom områdena byggnadsvård och fysisk planering hos lokala hantverkare, universitetsstudenter och anställda inom statliga organ.
- Introducera internationell lagstiftning och normer för öppna institutioner, ökat deltagande och demokratisk styrning samt främja tillgänglighet för människor till olika typer av kulturarv.
- De nuvarande lokalkontoren på västra Balkan blir oberoende nationella icke-statliga organisationer.
- KuG har utökat sin verksamhet till nya länder.

Uppföljning och utvärdering

De mål, metoder och prioriteringar som presenteras i denna strategiska plan kommer att granskas av KuG:s kontor, sekretariatet och styrelsen genom uppföljning och utvärderingen av KuG:s resultatramverk och årsplaner.

CULTURAL HERITAGE WITHOUT BORDERS (CHwB) sees cultural heritage as an indispensable element of human rights and democracy and a common resource belonging to all of mankind regardless of nationality or religion.

Our mission is to promote cultural heritage as both a right in itself and a resource. CHwB works with civil society and institutions at all levels to strengthen peace-building, sustainable socio-economic and democratic development and the realisation of human rights.

CHwB is neutral when it comes to conflicting parties, but not to the rights of all people to cultural heritage. CHwB is committed to equality, non-discrimination, participation, accountability and transparency.

We are an independent Swedish organisation with local offices in countries of operations supported by Sida, other bilateral funds, the EU, private foundations and grants.

CHwB's board is appointed by ICOMOS Sweden, ICOM Sweden, The Swedish National Heritage Board and Swedish Association of Architects.

Cultural
Heritage without Borders

KULTURARV UTAN GRÄNSER

Sabbatsbergsvägen 6, SE-113 21 Stockholm, SWEDEN

Tel +46 8 32 20 71

info@chwb.org

chwb.org